tur, cũm illa adfuerint (quæ dixi) duo, lingua aũt non libera, & est non dearticulata, uelut balenarum & delphinorũ. Dearticulata uerò, qualis uitulo marino & quadrupedibus plerisq; atq; auibus, etiãsi hæc animalia amphibia fuerint, non tamen loqui possunt: hoc enim præcipuum est animalium, quæ præter hæc omnia, linguam habent latam admodum, uelut homo, & psittacus, & pica. Qua de causa fabulosum existimo, pisces esse in Peru mari, halecibus non maiores, qui grũniant, & dormientes stertant: num sub aqua id contingere non potest. Multa alia, tum maximè de amphibijs subiungere liceret, quæ consultò præterimus, quod alibi pars eorum maxima enarrata sit. Verũm unius scinci historiam narrasse sufficiat. Hoc animal quadrupes est, lacertæq; simile cauda breuiore, squammis exiguis contectũ: quo signo ab omnibus lacertorum generibus distinguitur: apud Petrum Franciscum pharmacopolam, ipsum uidi. Carnem eius uenerem adeò extimulare creditur, ut nihil ei possit præponi. Scincus.

Pisces maris dulci nutriuntur: indicio euidenti, quòd in salia cocti non saliuntur, ut qui in lacubus & fluminibus habitant. Vnde etiam in Belgica, piscatores sub arena uertibula condunt, ut ex æstu maris impinguentur. Pisces in mari dulci aqua nutriuntur.

PISCIVM CVRA ET PROPRIETATES. CAP. XXXVIII.

NARRATIS autem piscium differentijs generaliter, ad propria quædam, & miraculis proxima descendamus: ab anguillæ initium facientes. Referunt, fides è corio anguillarum, auditores ad saltationem inclinare. In sinu detẽtæ quæ magnæ sunt, ita circumuinciunt

cumuinciunt hominẽ, ut nonnunquã suffocent: calore enim illo tepido delectari, uerisimile est: in tonitru, à fundo aquæ ad superficiem eius ascendunt, sic ut tum maximè capiantur. Sed nulli animali inter ea quæ in aquis aut humidioribus locis degunt, plures uires, aut admiratione magis dignæ, quàm rubetæ natura, certamen in uilissimis etiã cum nobilissimis proponente. Referunt enim, ipsam hyeme inter saxa degere, nec cibo ullo uesci: quod faciliùs credi potest, ex his quæ suprà retulimus: nam inuentam in solido lapide, sæpe diximus: tum uerò illa præterea de ueneno, de urinæ quam spargere solet noxa, de lapillo in capite contento: hæc enim superius partim, partim alibi dicta sunt: noua ergo referre solùm propositũ est, quale illud quod discissa & renibus superposita, urinam cit uehementer, atque adeò ut nonnunquam ascitici, hoc medicamento liberentur. Refert Aristoteles, quo anno rubetæ abundauerint, pestem significari: nam ab humido & corrupto uapore progignuntur. Dentium dolori prodest plerunque, si dentes coxarum ossibus tangantur: antipathia enim est. Siccatæ in umbra iecur, ad albugines oculorum elegantissimum auxilium est. Ipsa uerò tota tuberibus carneis superligata (uocant autẽ nãtas Mediolanenses) ea abolet & liquefacit. Scinanticis cocta & pro emplastro imposita, adeò prodest, ut quendam hoc auxilio, cui iam tanquam morienti, de more candelæ accensæ fuerant, liberauerim. Crediderim & filum quo suspensa interierit, posse conferre. Referũt multi mustellã ab ea uisam sic torpescere et exanimari, ut à rubeta occidatur & edatur: quod tamen uix credi potest: nisi, nõ hæc omniũ, sed quarundam sit solùm proprietas. Pedes omnes magnæ rubetæ ab ea uiuente abscisi, dum luna uacua ad coniunctionem properat, colloq; strumas patientis suspensi adeò

Bufonis uires.

conferunt

conferunt, ut persæpe etiam à morbo patientem liberent. Cinis quoque eius falconi cùm carne exhibitus, tineas quæ plumas erodunt tollit. Et forsan etiamsi super auem ipsam solùm spargatur. Idem collo mulieris fluxum mensium patientis suspensus, fertur eum cohibere. Quinimò referunt collo pulli cinerem suspensum, efficere, ut ne iugulatus sanguinem mittat. Certum est, nullum ostentum infelicius apparere posse, cùm uel magnitudine, uel loco inusitatum fuerit: animal infaustum ueneno, forma fœda, solitudine, clamore inauspicato, habitatione sub terra, & inter humana cadauera, nocturnum, spiritu graui, oculisq; intentè respicientibus fascinoq;.

Piscis quidam est Oceani, quem Albertus adeò diligenter describit, ut illũ uidisse non dubites. Aslec, lingua loci patria dicitur. Verba illius sunt: Quatuor hic piscis alas habet, quarum duæ antè iuxta branchias, et duæ post iuxta caudam, quæ membranis constant: crassæ autem ubi corpori iunguntur, tenues in extremitatibus, branchiarum foramina utrinq; quatuor: duo quidẽ propinqua capiti, & reliqua duo alæ, ut sint omnia octo: caput autem, & cutis, & totius corporis figura, raiæ nõ absimilis. Verùm cauda, raiæ non assimilatur, sed uelut cæterorũ piscium, & aliquantolongior: in dorso uerò iuxta illã, pinna maior quàm pro corporis ratione. Habet & crura, sed cartilaginea & absq; iuncturis: pedesq;, atque in eis cauitates, ut firmius hæreat. Numerari etiam inter pisciũ miracula potest, cetacei pel lucidi adipis copia: cũ ex uno oculo undecim lagenas, quas totidem uiri uix ferre potuissent, effluxisse, Albertus affirmet. Ex illorum etiam corio, lora ad pondera eleuanda aptissima fieri refert. Hoc quidẽ crassissimũ & durissimum, ut etiam uitulorũ, illud quoniam oculorum cauitas eo hu-

Piscis cum alis & pedibus.

Balenarũ adeps in oculis copiosus.

Lora è corio balenarum.

more abundat, qui (ut dictũ est) melius est inter adipem & oleũ, ideoq; lucidissimus: media enim natura piscium inter quadrupeda plantasq;. Vnde etiã animal illud oceani hemisphærij forma, cui in medio quasi duo oculi, substantia uelut candidi oui: quod tamẽ solùm motu uno, dum dilatatur ac cõstringitur, moueri cõstat. Ita pleraq; natura media inter plantas & quadrupeda ex aquatilibus, sed talia plantis proximiora, ut cetacea quadrupedibus: reliqui pisces fermè ex æquo ab utroq; extremo, ut etiam ab his distant.

Pisces inter quadrupeda & plantas, medij.

Nauplij mos.

Inter maiora autem maris miracula, recẽsebimus quod de Nauplio fertur: hoc enim animal sepiæ simile, sola naturæ societate nautili concham ingreditur, tranquilloq; mari demissis palmulis remigem agit: sed flante uento porrigit easdem, expanditq; uela, atq; ita uehit socium, ac mutua opera uehitur.

Cancellorũ natura.

Simili ratione constat cancellos turbinatorum conchis se inserere, atque ita uiuere animal hoc informe, quod turbinatorum more concha tegitur in acutum tendente: extrà prominet cancer: animal hoc non alijs sociatur, sed solùm alienas inhabitat domos: animal hoc caput habet crustaceorum more: cornua duo tenuia, longa, flaua habet, chelasq;: sed sinistram dextra maiorem, quod in turbinatis (ut dixi) habitans, opus habeat magis sinistra. Vt enim pedes manibus in hominibus sunt maiores, ita sinistra chela quagraditur. Ostensum enim est suprà, testacea in dextrã partem moueri: quare ut sinistræ chelæ inmitãtur, necessarium est: habet præter chelas utrinque pedes duos maiores, quos exerit: duos præterea alios paruos & hirsutos, quos condit: caudam quoque mollem ac longam, quam testæ inserit: ut constet forma non absimilem esse astaco, potius quàm cancro; licet nomen à cancro sumpserit. opinor, quòd solùm

priorem

priorem corporis partem ostendat, latitet autē cauda : quæ cùm mollis sit, integumēto & leui, & cui inseri posset, quale est turbinatis, indiguit: mobili quoq; , quòd illi pedes iam sint: in caudæ extremo duas pinnas tenues, molles, ac breues, & in lateribus sitas, habet: sub cauda: oua sunt racematim disposita, ex quibus generari uerisimile est : in caudæ extremo, meatum excrementi satis manifestum. Hæc Rondelletius, qui illum longè diligentiùs obseruauit, quàm qui forsan Aristoteli retulerunt : ubi igitur creuerit, ut testa non sit capax, aliam quærit maiorem atq; uacuam, quam ingreditur.

Pinnophylax.

At aliud genus longè est quod pinnophylax dicitur, quasi pinnæ amator: hic enim non iam ut prior, uacuas testas inhabitat, sed cum ipsa pinna: non solùm autem in pinnis, sed ostreorum quibusdam generibus, & in corticibus, ac testarum cauernulis, & inter lapides, & in spongijs: sunt enim exigui ualde, nec fabæ magnitudinem excedunt, præterea molles: ideo tegmine & calore indiguerunt : ob idq; cum pinnis & ostreis cohabitant : nec noxam inferunt, aut suscipiunt: in dorso rubri sunt, reliquo corpore candidi: plurimum ergo à cancellis differunt, cùm cancelli astacis, non cancris, similes sint: cumq; sint minores, & (ut dixi) hi cohabitent, cancelli autem inhabitent.

Cicada marina.

Inter naturæ etiam miracula, connumerari potest cicadæ marinæ (quam squillam, μάντιν quidam uocant) forma. Ea est longa atq; crustacea, gracilis, & iuxta caudā latior, in qua etiam aculei sunt : perspicua, alba, duo priora brachia longa, & fermè ut in astacis, sed absque chelis serrata interiore parte: quorū denticuli breues in imo, et iuxta corpus prælongi, & aculeis similes in superiore: parte cornua duo bifida & longiora, alia duo iuxta oculos breuio-

ra: capitis figura cancello fermè similis, sub oculis quasi alæ, alterutrinque longæ atque hirtæ: utrinque sex pedes: alij, quorum primi tres elauati cum uncis, reliqui parui & tenues, in appendices etiã tenuiores desinunt. Corpus ipsum decem tabellis inæqualibus constat, quarum priores breuiores & angustiores sunt, his quæ ad caudam uergunt: quæ ratio etiam in aculeis ab eis prodeuntibus seruatur: caudæ os tres habet pinnas, & duas maculas, oculis simillimas in superiore parte, & aculeos (ut dixi) plures, caro suauis & dulcis.

Μάντις. E crustaceorum genere etiam est μάντις, tenui & macilento corpore, ac si ieiunio se conficeret: longiuscula est, pedesq; anteriores iunctos tenet, exẽplo hominum qui Deo supplicant: hanc diuinam pueri uocare solent, ob id quod interrogata de uia, brachium extendit, atq; cũm multis modis dirigi crus illud intelligi possit, prout res se habet interpretantur: spiritu enim pueri concussa, cogitur crus extendere, atque ita naturalis res apud pueros multipliciter pro miraculo interpretari consueuit: parum uerò distat sapientia uirorum à puerili, multo minus senum & muliercularũ, cũm metu superstitione q; & aliena stultitia ac improbitate simplices agitantur. Lusit autem natura maximè in his animãtibus tam mirificis formis, tum ob materiæ copiam, tum ob illorum imbecillitatem, tum etiam ob multiplices operationes in tam exiguo corpore collocandas.

Cur natura tot modis in uilibus animantib. luserit.

Mœa. Quam etiam ob causam in Granciporro, seu mœa sit, seu pagurus, constat maximum esse cancrorũ: adeò ut Belonius in Anglia uidisse se referat, qui decem libras pependerit. In huius igitur ore tot membranas, tot appendices, tot arcana natura collocauit, ut etiam in minimis diligentiam admirari ac solertiam illius cogamur. Quòd si nota nobis

nobis essent eius opera, admirari rursus desineremus.

Veluti & in paguro, seu mœa, ut Bellonius existimat, prudentiæ specimen insigne apparet: nam exuturus crustã cibis se replet, immodicéq; se exercet, & cùm eam exuerit, sentiens se armis spoliatũ, quibus & se tueatur & inuadentes repellat, latitat. Est enim huic non adeò grandi crustaceo dorsum aculeis, & tuberculis frequens, unde etiam pro theca speculis adhiberi solet. Rondelletius recitat, uidisse lapideum: quoniam cùm duriore sit cortice, antequàm exedatur, quæ ratio communis est, transit in lapidem. Pagurus.

Phycis quoque multis modis admirabilis est: nam solus in alga nidificat inter pisces, colore candido, sed in uerè uario: posteriore parte tenuis, ideoq; soleam, anteriore tincam refert. Pinnis quoque quasi cincta rubescit. E' saxatilibus est, & in capite lapides habet. Vesicam fellis longam, & in uentriculo quindecim appendices: unam ex mento carneam pendentem: nec tamen sola in alga nidificat: nam & hippocampi, & gobij, plures etiam pisces in alga, uelut loco molliore, firmiore, ac tutiore, oua ponunt. Sed omnes fermè quocunque loco ponant, ea custodiunt. Cur uerò non nidificent pisces, perspicuum est: quia membris careant, & quoniam inconstans esset nidus, tum magis obnoxius iniuriæ aliorum: quam ob causam, quoniam multa oua peritura erant, plura dedit: ob id ergo minora, ut superius declaratum est. Phycis ergo cùm ponat oua, atque custodiat, nidificare, sed non uerè ac propriè, dicitur. Mirabilius quod de atherina referunt: quæ cùm uerus sit piscis, in terra tamen oua ponit: parit autem autumno: pisciculus est aphyis similis: coctus, perspicuus est, nisi linea quadam quæ à capite ad caudã tendit, inter oculos cælata uidetur: ob id in terra parit, quod arenæ se affricet; inde cùm in Phycis. Pisces cur non nidificent. Atherina.

littore

littore id faciat, quoniam piscis est littoralis, decrescentibus aquis in arena peperisse creditur: nam cùm non exeat aquas, extrà non potest parere: at in confinibus, quòd parua sit admodum, tueri ea commodius potest.

Thrissa. Sunt præterea sui cuiq; mores: nam thrissa quã alosam uocant, ad testudinis concentum aut concharum saltat, noctúq; magis inambulat quàm interdiu: ascendunt uerè è mari in flumina. Alauda uerò seu pholis naturam, non mores, habet peculiarem: nanque circum se gignit mucum, in quo etiam cubat: tota maculosa cute est. Gallerita in capite cristam habet mollem & cœruleam. Scarus, solus ruminat: is nobilissimus est inter saxatiles, sargo non multum absimilis, sed macula in cauda caret: huic uni dentes plani sunt, cùm omnibus alijs piscibus, paruis præcipuè, sint serrati. Vnde causa manifesta cur solus ruminet: cùm enim alga uescatur, solusq; dentes habeat planos, nimirum si etiam solus ruminet: nam quæ ruminant animalia, ut boues & capræ, carent dentibus superioribus antè: omnes autem alios, planos & latos habent: cumq; ruminant, iacent: & dum foris pascuntur, etiam nõ ruminant, quoniam non durum est alimentum, sed cùm sub tecto sunt: atq; ideo solis septẽ hybernis mensibus fermè. Ex feris uerò solus ceruus, quòd homini sit familiaris, & mus Ponticus: quòd autem dum ruminant, iaceant: id fit, quoniam tunc quiescunt, & uentriculus cõprimatur: duo igitur ex his tribus, scarus, atq; præcipua cùm habeat, ruminat. Ruminãt igitur soli, qui similes sunt, ut pagrus & sargus: hepar in tres lobos diuisum habet, & non solùm ipse, sed illius excrementa suauia sunt: ideoq; ne deos hunc cibũ aspernaturos iactant: Versatur in scopulis, noctu dormit. Phasellis, coriandro, & mercuriali delectatur: intestina uiolam olẽt: epar habet in tres lobos diuisum.

Alauda piscis.

Gallerita.

Scarus cur solus ruminet.

Hirundo.

Caput

Caput ei latius, ob quod ruminare poteſt, ut reliqui. Inter uerò præclara maris miracula, hirundo piſcis cenſeri debet, quæ maximè aues uolatu æmulatur: quadrato eſt capite, oſſeo, duro, aſpero, uelut teſtudo: cuius pars poſterior in duos aculeos ad caudã ſpectantes deſinit: branchiarũ quoquè opercula oſſea, & ipſa in duos aculeos deſinentia, qui pinnam quæ ad branchias eſt, ferè attingũt. Vtrinq; in oris ſciſſuræ extremi duo globuli unionibus ſimiles. Oculi magni, rotundi, ruffi, ut noctuarũ: oris internæ partes rubræ, & cinnabarim etiam ſplendore referentes: noctu carbones accenſos exiſtimes. Sub capite & ante pinnas, appendices habet pendentes, ceu ex pilis confectas: corpus totũ ſquammis oſſeis, aſperisq; contegitur, quarũ ſinguli ordines ſingulas lineas efficiunt, unde corpus anguſtius redditur. Quadratũ uerò & iuxta caput & caudam, in medio rotundiùs: uentre candido, dorſo rubeſcente, imò quandoq; prorſus rubro. Pinnas habet quatuor, duas utrinq; longas, latasq; in lateribus, hirundinis alis ſimiles: duas uerò in dorſo breuiores & anguſtiores, omnes maculis ac ſtellulis, uelut papilionum alæ ſunt, depictas. Cauda, caudæ auis hirundinis ſimilis, in unicã pinnam deſinit: linguã ut penè omnes piſces annexam: collum & gula breuia ſunt: cor angulatũ, felis ueſicam in epate, uentriculũ cum multis appendicibus, oua rubra. Volando ſtridet, ob anguſta branchiarũ foramina: unde etiam extra aquam diutiùs uiuit. Sed & propter alias cauſas ſtridere uidetur, uelut motũ pinnarũ: quæ cùm duriores ſint, motæ ſtridẽt. In uniuerſum enim ob has cauſas, pauci piſces ſunt qui non ſtrideant: unde etiam tincæ cùm è uiuarijs educũtur: nec mirum, nam concutiuntur, & aërem pro aqua trahunt: motus autem omnis, in re quæ diuidi poteſt, ſonũ efficit. Illud ſanè mirum, his qui cauſam non expenderint:

Tincarum duo mira.

penderint: quòd si pluuia non imminet, saltant: si imminet, contorquentur solùm: non enim adeò afficiũtur, cùm humidus est aër, ob id nec adeò exiliunt: plerunq; aũt imminẽte pluuia, aër humidus est. Sed ad hirundinem reuertor, quem osseũ natura fecit, ut esset leuior: quod enim tutũ esse debet, aut crassum sit, oportet, aut durũ: nihil autẽ in animali duriùs osse: ob id caput præsertim: ita & nautæ proram nunquã onerant, sed puppim potius ac mediũ: in piscibus uerò ut essent sicca, uehementi calore indiguerũt: unde rubra omnia, quæ iuxta ossa erant, & splẽdida & aculeata, oculos dedit uelut noctuis, ut noctu tutiores essent à piscib. ab auibus enim interdiu squãmæ securas eas reddũt. Volãt igitur hæ ad lapidis iactum. Etenim pisces quatuor modis simpliciter mouentur: aut enim uolant, ut hirundines: aut natant, ut delphini: aut ambulant, ut cancri: aut se trahunt, ut hirudines & muræna. Ambulant & natant testudines, ob id pinnas cum ungue habẽt: uolant & natant milui pisces: trahũt se, & ambulant polypi. Cũm igitur uolare & se trahere, nullum animal possit: nec si uolet, et ambulet, piscis erit: reliquum est, ut sint tantùm octo differentiæ piscium, siquidem anguilla & serpens natant, & se trahunt.

Pisciũ motus quadruplex.

Sed ad mirabiliora redeo: & postquam de cancris mentionem fecimus, ad eos rursus reuertamur: quorum genus unum est celeritate insigni, atq; eo admirabiliori, quod phalangium grande non excedunt, quodq; (ut dixi aliâs) in latus & ex transuerso mouentur, & brachia habent cum forficulis: adeò tamen celeriter currunt, ut lacerta non eos, imò nec homo assequatur. Vidit illos quandoque Bellonius in littore maris meridiantes: naturæ enim alia mirabili proprietate, dum Sol ardet, ipsi meridiant. Sole autem decedente, ad aquas recurrunt: seu quod tutiores se ita existiment,

Cancri equites.

ſtiment, ſeu ob aliam cauſam. Colore ſunt ſubalbido, punctis ſeu maculis ſubrubeis conſperſo: tornato corpore, ut mœa: crura quinque utrinque uilloſa, ut paguro, è quibus (ut dixi) priora ſunt cum forcipibus: leues adeò, ut ſingu li uix unciam æquent. Soli expoſiti perſpicui ſunt, quod magis mirum eſt. Oculos habent in medio fuluos, & lucidos: uitri inſtar, oblongos, phaſelli forma: agminatim incedunt, & non tam celeritate, quàm etiam motus ratione dilabuntur: nam ſola celeritate euadere hominem, tam puſillũ animal, abſurdum eſt. In Aegypto apparent, & longius à littore quandoq; diuagantur.

Echinus ſeu herinaceus marinus.

Eſt & hericius marinus magno naturæ miraculo, quinque cum dentibus, quorum ſinguli in ſingulis maxillis poſiti ſunt, recuruiq; in unum punctum coëunt: oſsicula uerò maxillarum per ſymphiſim iuncta ſunt, quorum ſuprema pars roſæ pictæ figuram refert. Ex his dependent quinque alia oſsicula, minora, tenui membrana alligata, laternæ quaſi ſimilitudine. Inter dentes caruncula eſt linguæ inſtar. Aculei craſsi & uacui, quibus ut radius brachio, nerui inſeruntur, membranulaq; alligantur, ita ut circunquaque, mirabili Dei artificio, uerti poſſit. Hi quos ego uidi, nigri erant, & neq; oui gallinæ magnitudinem excedebant: cùm tamen plures ſint illorũ ſpecies, præcipui ouarij, ab ouis dicti, quòd ſingulis mẽſibus oua in eis inueniantur: quæ quãuis ſalſa & ſubamara ſint, iucunda tamen guſtui ſunt, edunturq; cruda, nec quicquam aliud ex eis, nec alterius ſpeciei edule eſt. Terreſtrium herinaceorum more coëunt, & (ut dixi) diuagantur: uerùm ingruente tempeſtate, ne agitati ſpinas conterant, lapillis ſeſe ſtruunt.

Monſtra ubi ſint.

Quod ad monſtra uerò attinet: in orientali parte Indici maris, borealem quidem appellant, iuxta caput ſancti

Auguſtini,

Augustini, plures pisces humana forma & admirabilis figuræ inueniuntur, quod ibi Oceanus maximè pateat, & cœlum Scythicum ac asperum, rariq; homines & ferinis moribus. Natura uerò ita comparatum est, ut monstra cuiuscunq; generis ac spectra, frequentiam hominum fugiant.

Orthragoriscus. Monstrosi generis est orthragoriscus piscis, adeò magnus, ut ad cetaceorum naturam accedat: oui figura, cute aspera, argenteiq; coloris, ore & oculis paruis, latis dentibus, pinnæ singulæ ad branchias utrinq; paruæ, latæ, rotundæq; duæ aliæ, in dorso: altera reliqua sub uentre ad anũ: grunnit captus ut porcus, & ferini odoris est: abundatq; multa pinguedine, ut sus. Pro branchiarum scissura foramẽ adest in medio, ueluti centrum. Coctus, in glutinum transit, simile glutino quod è tergoribus boum fit. Noctu uerò quibusdam partibus adeò lucet, ut Rondelletius referat, seruũ suum cùm piscem repositum in obscuro intuitus esset, nescius rei, fuga se proripuisse. Scolopax etiam mirabilis est piscis, sed paruus: aculeum habet in dorso, inferiore parte serratum, & elephantis quasi promuscidem.

Scolopax.

Acus. Quidam pisces una parte monstrosi sunt, uelut acus, rostro admodum longo, colore cœruleo aut uiridi, à capite ad medium hexagona, à medio ubi podex est, forma quadrangula: infra podicem rima, in qua oua consistunt, & per quam exeunt: quædam rostrum habent tubæ in formã: ciconia à nobis solet (ob rostri longitudinem) appellari. Referunt, & rotas in mari Indico inueniri, radijs quatuor: has, naues ut infaustũ omen euitant. Maraxum quoq; tiburoni similem, ex eodem mari trucem piscem, cùm nouem habeat dentiũ ordines. Quæ uerò de piscib. humana formà præditis, partim supra fidem sunt, uelut quòd Cornelius Amsterodamus in oppido Edam Pomeranicæ regionis, post

Rotæ.

Maraxus.

Monstra maris humana forma.

post sæuas maris tempestates eiectam mulierem referat, mutam & salacissimam, quæ pluribus annis superuixerit. Nereidem uerò uirisse Theodorum Gazam & Trapezuntium muliebri forma pubetenus, reliqua locustæ similem, sed tamen squammis obductam, non supra fidem est: cumq; suspiria & lachrymas emitteret, redditam à Gaza mari: fieri potest, neq; enim hos homines facilè mentitos suspicer. Similiter & episcopi, & monachi, & leonis effigiem inter tot uaria pelagi monstra apparuisse, modò res ipsæ ut sunt, planè referantur, non negauerim. Quæ duo difficilia uidentur, sunt, quòd ossibus prædita nõ sunt squammosa, ut delphin, orcas, physeter. Est autem orcas sæua maris bellua, quæ balenam persequitur, eamq; aut interficit, aut in littus adigit, si illa nõ priùs in altum se præripiat: pugna illa insignis est, quòd euomant orcades aquæ nimbos per fistulam, & balenæ mugiant. Physeter, longa C passibus, longior uisa: hoc monstrum trux est, & nauibus periculosum: è cerebro referunt destillari pinguedinem quocunq; oleo tenuiorem, sed tamen nullum horum extra aquam uiuit. Vitulum uerò marinum cõstat educatum in Lerini insulæ xenobio, & alium in Scotia tribus annis, sed ita ut aditus ad aquas eis non prohibeatur: ascendunt etiam cicures scalas: dumq; somno grauissimo tentantur, stertunt more hominum dormientium, quibus collum breue & crassum, uel columella excidit, cùm destillatione tentantur: hi gregatim incedunt, & dum parui sunt, hædorum more balãt: cùm magni fuerint, rugiunt ut leones. Existimant adipem hydrophonis utilem esse, si facies inungatur. De pilorum autem pellis erectione satis constat: sed quomodo, non ita: Plinius æstu subsidere, recessu inhorrescere ait. Rondelletius autem borealibus flatibus subsidere, austrinis erigi: alij erigi in tempestate, sub-

Orcas.

Physeter.

Vituli marini mores.

sidere dum mare quiescit. Pelle podagricorum pedibus superpositam doloribus conferre existimant. Ex hoc genere, morsi piscem esse ferunt: nam somniculosus admodum est. Manati quoq; docilitas & mansuetudo, de qua aliâs diximus, quasi ad hoc genus refertur: in Guayanabo lacu enim constat, multorum testimonio, educatum uigintisex annis à principe Caramatexi, aquis crescentibus in mare profugisse, seu occasione data, seu iniuria læsum. Indos pueros, nam in H. Spaniola insula alebatur, dum cicur esset, comitabatur domum usq; à lacu. Pilos aliquot habet in dorso, non tamen totus pilosus est ut uitulus: manus diuisas habet elephantis instar cum ungulis, propterea commodè ambulare potest. Viuere ipsum, ut ex hac coniectura assequimur, ad annos forsan sexaginta, uerisimile est: balenas quoq; & talia quæ respirant, longius cæteris quæ respiratione carent.

Piscium uita longissima.

Centrina. Centrinæ quatuor foramina in naso sunt: alij uulpem appellant. Dorsi pinnas aculeis munitas habet, unde non uidetur in metu posse ore catulos seruare. E' iecore quandoque sex olei libras, Bellonius igne excepisse refert, unde pingue maximè, maximeq; ad molliendum aptum illud esse, necesse est. Verùm non solùm mollit, sed humanũ iecur illitum confirmat. Prismati corpus simile habet, angulum in dorso, duoq; in lateribus, aculeos duos in dorso habet, longiorem iuxta caput, ipsumq; respiciẽtem, breuiorem iuxta caudam ad illam tendentem: in superiore mandibula tres ordines habet dentium, in inferiore autem unum tantùm: hepar quoq; album: ita rarò natura miraculum unum solùm ostendere solet: sed aut multiplex, aut nullum.

Physalus. Velut & in Physalo: hic enim ore atq; oculis caret, in medio latus, in extremis tenuior & curuius: in dorso, tumores parui cũ pilis uiricibus: in supina uerò parte, rugosus,

non

non abſimilis muliebri pudẽdo, tactusq; tumet. Supernatat in mari, & uenenatus eſt: quod haud mirum eſt.

Vidiſſe quoq; ſe refert Conſtantinopoli Petrus Belloni us, talem animalis uiuentis ſpeciem capite enormi, auribus paruis ac ſubrotundis, oris rictu adeò uaſto, ut caput hominis poſſet continere, patulis naribus, ore repando atque reſimo, dentes equini & obtuſi, oculi & lingua prægrandes: collum, ut piſcibus fermè nullum: cauda, ut porci uel teſtuſtinis: crura breuiſsima, ut uix à terra quatuor digitis attolleretur. Corpus totum præpingue & ſuillum, tum etiam pedes in eum modum diuiſi, ut fundo fluuij oberrare, potius quàm natare credatur. Animal aquaticũ rarum.

Eſſe quoq; in freto Magalliano piſcem nauicula maiorem, eademq; duplo longiorem, corio, capite, oculisq; ſuillis, auribus elephantis, abſq; dentibus, cauda lata cubitoq; longiore. Quidam etiam perniciosi ſunt ſi edantur, uenenataq; ſymptomata afferunt. Piſcis deformis.

Sunt etiam diſcrimina ex manſuetudine & ingenio, uelut quod de trutta refert Rondelletius, quæ in uilla diui Antonij iuxta Ambianũ uocata, ad cibum ueniebat. Et glani cypriniq; in uiuario patritij uiri à Sarnaco, qui pariete pulſato ad cibum properabant. Nam hoc nimirum eſt, cùm nõ ſecus quàm quæ anima tantùm ſenſibili prædita ſunt; in nobis membra uſus memoriam retineant, ut digiti lyram pulſantes: talis uis eſt in animalibus perfectioribus: alia nec eius ſunt capaces, ob metum: alia ob ruditatem, quamuis & in plantis aliquid ſupereſſe ac manere uideatur: alia ulterius procedant, ut canes, elephanti, ſimiæ, alia uerò ſponte œconomiam colant, ut apes, formicæ, imò politiã potius: nã delphines & cãthari inter piſces cõnubia iungunt, ut inter aues, turtures & columbæ, inter quadru- Piſcis noxius. Piſciũ diſciplina. Cantharus.

peda elephantes & leones : contingit autem rarius hoc (ut dixi) quadrupedibus, quàm auibus, ut sint coniugalia. Est autem cãtharus singulis utrinq; aureis lineis insignis: in cœno degit, unde nomen ei quasi scarabeus, forma auratæ, lapillos in capite habet.

Orbis. Inter maris etiam miracula, orbis iure numerari potest: qui adeò rotundus est, ut quomodo natare possit, quàm quòd talis sit, maius sit miraculum. Suspenditur in officinis pigmentariorum. Nec unius generis est: sunt enim scutati, & qui muricibus abundant, adeò ut uix manu comprehendi possint, quos Boreas mittit, alios Nilus. Pinnas habent ad branchias, singulas alias quidam nullas, quidam ad caudam exiguas. Suspensus, formæ ratione caput ad uentũ uertit. Ventus enim occurrit semper uolubilibus corporibus, qua parte sunt angustiora. Cornuta quoq; piscis est admiratione dignus, octogonus, squammis osseis contectus, in quarum medio tumor durus erigitur, qui continuus toto corpore, angulosum illud efficit: capite osseo, in duo cornua anterius quasi rostrum desinente. Ex inferiore maxilla, carnei cirri pendent. Vesicam quam pisces uento plenam habere solent, magnam habet, ut tantum pondus commodè uehere possit. Rubescit dum uiuit totus: mortuus, est colore phœniceo. Mus quoq; marinus prodigiosus est in fœmina, non quòd quadrupes animal sit, & terreno muri planè similis, sed quòd tria habeat foramina, stercoris, urinæ, fœtusq; distincta. Hippocampus quoq; (quem sæpius uidi) capite, collo, pectore equino ad unguem, sed aurium loco spicula habet, quibus etiam alijs in partibus corporis abundat, caudam ut serpẽtis, pedibus caret, pinnas & branchias habet, ut piscis inter reiectanea maris cõnumeratur, quasi ex erucarum genere: inutilis esui & admodum paruus: sed eo pul-

Cornuta.

Mus marinus.

Hippocampus.

eò pulchrior, ei qui naturæ artificium contemplatur.

Basinates pisces.

Referunt inter monstra maris, Basinates pisces effigie humana & cuticula nigra cõtectos apparere (monachi esse uidentur) diro semper prodigio, & infausto euentu Scotis. Siquidem hoc miraculum in æstuario contingit. Est autem hic lacus in medio lateris orientalis Britannicæ insulæ: non propriè lacus, sed sinus maris, angustis admodũ faucibus, qui æstu agitatur assiduo, uelut & mare ipsum: unde illi nomen inditum: in eumq; Forthea fluuius influit: & si lacus aqua sit salsa.

Ranatũ proprietates.

Echini proprium est carne carere: nam & pisces suam habent carnem. Ranæ autumno silent in borealibus regionibus: una tum coaxantæ, cæteræ omnes quasi respondent, rursusq; silent quasi unius imperio agantur. Apud nos hyeme tota eduntur fermè, ut non satis constet, nisi autumno interire suum genus, nec tamen uniuersum.

Salmonis cor exẽptũ diu uiuit.

Cor Salmonis diu uiuit, atque adeò diu, ut exertum improbi piscatores inserant cadaueribus salmonum iam putrescentium, ut adhuc uiuere uideantur.

Piscib. quæ grata & perniciosa.

Atque ita plures sub uno uendunturur. Veniunt autem pisces ad lac, capiuntur q; assatorum odore, sæpiarum præcipuè, & polyporum: intereunt odore cupri, atque sulphuris, si haurire cogantur.

Piscium multitudo incredibilis.

Porrò copia piscium alibi multis rationibus demonstramus. Refert tamen inter reliqua exempla Albertus in uilla sua, in Istri ripa, ob frigus tantam piscium multitudinem conditam, ut plaustra decem auferentur.